C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-192/25 Judecătoria Orhei, sediul Rezina
Nr.PIGD 1-24117894-03-21rji-10022025 Judecător: Igor Negreanu

D E C I Z I E
În numele Legii

12 iunie 2025 municipiul Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord,
În completul compus din:
Președintele ședinței, judecător Ghenadie Liulca
Judecători Ludmila Iarmaliuc, Aurelia Andronache

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursurile directorului Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal, a condamnatului Bogatîi Valentin și a avocatului Ion Șova în interesul condamnatului Bogatîi Valentin împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 16 ianuarie 2025, prin care a fost respins ca neîntemeiat demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina, cu privire la înlocuirea în privința condamnatului Bogatîi Valentin a părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă în temeiul art.92 Cod penal.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ținând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra cererilor de recurs, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

Potrivit demersului, la data de 08 octombrie 2024 Comisia Penitenciarului nr.17-Rezina a examinat posibilitatea înlocuirii părţii neexecutate din pedeapsă penală cu o pedeapsă mai blândă în temeiul art.92 din Codul Penal a condamnatului la detenţiune pe viaţă Bogatîi Valentin în baza cererii, în urma căreia au stabilit următoarele: Bogatîi Valentin a fost condamnat la data de 05.11.1998 de către Tribunalul Chișinău conform art.88 pct.1, 4, 6, și 8, art.123/1 , art.39 alin.(1), art. 39 alin.(3) din Codul penal (red. 1961) unde a fost adăugată și

sentința Judecătoriei Fălești din 18.05.1995, la detențiune pe viață. Sentința a intrat în vigoare la 05.04.1999. Începutul termenului este de la 03.03.1995. Anterior a mai fost condamnat.

Bogatîi Valentin la data de 08 octombrie 2024 a executat real 29 ani 7 luni și 5 zile. Înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă în privința persoanelor care execută pedeapsa la detenţie pe viaţă pentru comiterea unei infracțiuni excepțional de grave, poate fi aplicată numai după ce condamnatul a execute cel puțin 25 de ani închisoare ceea ce reprezintă adică data de 03.03.2020.

Potrivit raportului de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei penale a fost aprobat cu mențiunea „a realizat Programului individual de executare a pedepsei penale, are un comportament pozitiv".

Prejudiciul cauzat prin infracțiune în sumă de 42542 lei nu a fost achitat.

Menționează autorul demersului că în urma examinării actelor dosarului personal membrii comisiei unanim au votat de a întocmi demersul și a expedia materialele în instanță cu propunerea privind examinarea posibilității aplicării art.92 din Codul penal în privința condamnatului Bogatîi Valentin.

Invocând prevederile art.266, 267 din Codul de executare, art.92 din Codul penal şi art.469 alin.(1) pct.2) al Codului de procedură penală, solicită examinarea posibilității înlocuirii părţii neexecutate din pedeapsă penală cu pedeapsă mai blândă în temeiul art.92 Cod penal în privința lui Bogatîi Valentin.

La demers au fost anexate raportul de evaluare despre realizarea Programului individual de executare a pedepsei şi despre comportamentul condamnatului, copia formularului de stabilire a factorilor criminogeni şi protectivi, copia extrasului din procesul verbal al ședinței comisiei penitenciare din 08.10.2024, copia Sentinței Tribunalului Chișinău din data de 05.11.1998, copia certificatului de sancțiuni şi stimulări, a certificatului privind repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune, a certificatului medical, copia revendicării şi a procesului verbal de reținere.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 16 ianuarie 2025 s-a respins demersul Penitenciarului nr.17 Rezina privind înlocuirea părții neexecutată din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă în temeiul art.92 din Codul penal condamnatului Bogatîi Valentin.

Dezacordul cu încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 16 ianuarie 2025 prin recursul formulat și-a expus:

- *directorul Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal*, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii, adoptarea unei noi hotărârii prin care să fie admis demersul Penitenciarului nr.17-Rezina.

În argumentare, a menționat că instanța trebuie să constate că nu mai este necesară continuarea executării pedepsei în regim de detenţiune pe viaţă pentru atingerea scopului sancţiunii penale. Această prevedere reflectă abordarea modernă a justiției penale, care pune accent nu doar pe pedepsire, ci şi pe posibilitatea reabilitării condamnatului. În esenţă, legea recunoaşte că pedeapsa privativă de libertate trebuie să fie adaptată în funcţie de evoluţia comportamentală a deținutului şi de riscul social pe care acesta îl mai poate reprezenta. Un element esențial în analiza aplicării art. 92 Cod penal este conduita condamnatului pe parcursul detenției. În cazul lui Bogatîi Valentin, se poate invoca:

Participarea activă la activități educaționale şi de reintegrare: Condamnatul a urmat diverse programe destinate dezvoltării personale şi reintegrării sociale, ceea ce indică dorința sa de schimbare şi de adaptare la normele sociale.

Comportament cooperant cu administrația penitenciarului: Atitudinea pozitivă faţă de personalul penitenciarului şi faţă de colegii de detenție demonstrează că condamnatul nu manifestă agresivitate sau alte comportamente problematice.

Un criteriu esențial în luarea unei decizii privind înlocuirea pedepsei este stabilirea nivelului de risc pe care condamnatul îl mai prezintă pentru societate. In acest sens. pot tî prezentate: Evaluări psihologice şi criminologice realizate de specialiști, care pot indica diminuarea pericolului social. Acestea trebuie să demonstreze că persoana şi-a însușit responsabilitatea pentru faptele sale şi are capacitatea de a se reintegra în comunitate.

Analiza antecedentelor penale: Dacă condamnatul nu a manifestat un comportament criminal recidivam şi nu a mai fost implicat în activități ilegale în penitenciar, acest fapt poate susține concluzia că riscul de recidivă este scăzut.

Testimoniale şi recomandări din partea personalului penitenciarului, psihologilor şi altor specialiști care au interacționat cu condamnatul.

Prin urmare, dacă rapoartele oficiale şi expertizele concluzionează că Bogatîi Valentin nu mai prezintă o amenințare semnificativă pentru societate, aplicarea art. 92 Cod penal devine justificată. Aceste aspecte contribuie la formarea convingerii instanței că pericolul social al condamnatului a fost redus considerabil;

-*condamnatul Bogatîi Valentin* optând întru admiterea recursului, rejudecarea cauzei şi pronunțarea unei hotărâri noi privind aplicarea pe art. 92 alin.(3/1) Cod penal, înlocuirea părţii neexecutate a pedepsei cu pedeapsa mai blândă sub formă de 240 de ore muncă neremunerată în folosul comunităţii, cu impunerea obligațiilor prevăzute la art.90.alin.(6) Cod penal.

În motivare, a precizat că, încheierea este bazată pe o apreciere superficială, unilaterală şi neobiectivă a circumstanțelor cauzei, fără a da o apreciere obiectivă probelor şi, prin urmare concluzia instanței este neîntemeiată, or, numitul a realizat programul individual, risc de recidiv redus, caracterizat pozitiv, nu susține lumea interlopă, a ispășit pedeapsa 29 de ani real şi efectiv, un comportament prosocial şi o conduită pozitivă în perioada detenției, manifestă comportament prosocial faţă de normele sociale;

-*avocatul Ion Şova în interesul condamnatului Bogatîi Valentin*, pledând pentru casarea integrală a încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 16 ianuarie 2025, rejudecarea cauzei şi admiterea demersului Penitenciarului nr.17-Rezina privind înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă deținutului Bogatîi Valentin.

În susținerea opiniei, a enunțat că, motivele consemnate de judecătorul de instrucție sunt în contradicţie cu situaţia de fapt a condamnatului Bogatîi Valentin şi cu materialele cercetate în carul ședinței de judecată.

Reieșind din prevederile legale citate supra, în privinţa condamnaților la detențiune pe viaţă, se conchide că această categorie de condamnați poate beneficia de efectele art. 92 Cod penal în cazul întrunirii a două condiţii: executarea a cel puţin 25 de ani de închisoare; manifestarea unui comportament, mai exact a unor progrese comportamentale, care să permită instanţei să concluzioneze că nu mai este necesară executarea în continuare a tipului de pedeapsă stabilit iniţial prin sentinţa de condamnare.

În speță, Bogatîi Valentin are executat mai mult de 25 de ani de închisoare, începutul termenului de executare a pedepsei fiind 03.03.1995.

În privința celei de-a doua condiții, consideră că la materialele cauzei au fost anexate suficiente dovezi ale progreselor comportamentale ale deținutului Bogatîi Valentin care să permită înlocuirea pedepsei detenţiunii pe viaţă cu o pedeapsă mai blândă.

Menționează, refuzul instanței de judecată de a aplica prevederile art.92 Cod penal are la bază o problemă de sistemică. Aceasta constă în reticenţa instanţelor

de judecată de a supune unei reexaminări efective necesitatea executării integrale a pedepsei detenţiunii pe viaţă. Altfel spus, reieşind din practica judiciară şi datele statistice privind reductibilitatea pedepselor detenţiunii pe viaţă, în Republica Moldova - regula generală constă în aceea că pedeapsa detenţiunii pe viaţă înseamnă efectiv pentru tot restul vieţii. Această practică o să persiste atâta timp cât judecătorii o să examineze cererile condamnaților la pedeapsa detenţiunii pe viaţă privind înlocuirea pedepsei neexecutate cu o pedeapsă mai blândă, cererile privind liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen şi cererile privind aplicare amnistiei strict prin prisma periculozității persoanei din momentul săvârșirii infracţiunilor, făcând abstracție de progresele comportamentale înregistrate pe parcursul anilor de detenţie (în speţă - aproape 30 de ani).

A notat că, deținutul Bogatîi Valentin a făcut dovada unor progrese comportamentale care îi permit să beneficieze de efectele art. 92 Cod penal prin: raportul de expertiză judiciară psihologică nr. 1592 din 09.10.2024; caracteristicile formulate de administrația Penitenciarului nr. 17-Rezina; evaluarea psihologică efectuată de către psihologul Natalia Andriuţa; Certificatul cu privire la sancţiunile şi stimulările aplicate deţinutului pe parcursul detenţiei; Rapoartele de evaluare despre realizarea Programului de executare a pedepsei şi despre comportamentul condamnatului; scrisorile prin care rudele şi o asociație obștească îşi asumă angajamentul şi disponibilitatea de a-i oferi lui Bogatîi Valentin sprijinul material şi moral pentru reintegrarea în societate.

Potrivit art.447 alin.(1) Cod de procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces*, alin.(2) stipulând, că *instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei*.

Referințe, la caz, depuse n-au fost.

Însă, la data de 05 mai 2025, reprezentantul instituției penitenciare nr.17 Rezina Veaceslav Dascal, a depus în instanța de recurs cerere de retragere a recursului formulat de acesta, solicitând acceptarea ei, cu încetarea examinării recursului împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 16 ianuarie 2025.

În argumentare a menționat că, la data de 10 aprilie 2025 a parvenit dispoziția ANP nr.25d ”Cu privire la unele măsuri în contextul examinării demersurilor înaintate de instituțiile penitenciare în privința condamnaților ce execută pedeapsa detențiunii pe viață” prin care se stipulează că: *”A organiza, în*

mod prioritare, procedurile necesare privind retragerea demersurilor înaintate în instanța de judecată, în privința condamnaților la detențiune pe viață cu privire la aplicarea Legii nr.243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM, precum și a art.91, 92 Cod penal".

Verificând argumentele cererilor de recurs în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia că, recursurile urmează a fi respinse ca nefondate, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat*.

Colegiul penal consideră irelevant de a se expune asupra cererii reprezentantului instituției penitenciare nr.17 Rezina privind retragere recursului înaintat pe caz, or, judecând demersul penitenciarului supra vizat, cu privire la înlocuirea în privința condamnatului Bogatîi Valentin, în temeiul art.92 Cod penal, a părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă, judecătorul de instrucție a respectat normele procesuale, a verificat complet, obiectiv, suficient și în ansamblu împrejurările pe caz, cât și argumentele formulate în demers, corect ajungând la concluzia privind respingerea acestuia, ca fiind neîntemeiat.

Colegiul penal în baza materialelor prezentate spre soluționarea cererilor de recurs constată că, Bogatîi Valentin a fost condamnat la data de 05.11.1998 de către Tribunalul Chișinău pentru săvârșirea infracțiunilor prevăzute la art.88 pct.1, 4, 6, și 8, art.123/1, art.39 alin.(1), art.39 alin.(3) din Codul penal (redacția anului 1961), la detențiune pe viață. (anterior a fost condamnat prin Sentința Judecătoriei Fălești din 18.05.1995.)

Colegiul penal reține că, deși potrivit raportului de evaluare din 08 octombrie 2024, condamnatul Bogatîi Valentin a realizat programul individual, este caracterizat pozitiv, a executat efectiv 29 ani 7 luni și 5 zile din termenul de pedeapsă, acestuia i-au fost aplicate 10 sancțiuni disciplinare, ultima în anul 2016, începând cu anul 2009 şi până în prezent a fost stimulat de 16 de ori, totuși potrivit formularului de stabilire a factorilor criminogeni şi factorii protectivi, în privinţa lui Bogatîi Valentin s-au stabilit factorii criminogeni: *cu antecedente penale; infracțiune săvârșită cu aplicarea violenței, în stare de ebrietate, în grup (ușor influențat de grupul antisocial); lipsa empatiei; iraționalitatea faptelor şi a consecințelor în comportamentul infracțional,* iar ca factori protectivi au fost stabiliți: *vina recunoaşte, dispune de loc de trai, ţine relaţia cu familia, a*

manifestat interes faţă de programele planificate; manifestă comportament corespunzător în raport cu angajații penitenciarului și alți condamnați, a manifestat interes de a fi încadrat în munci remunerate.

Colegiul penal consideră întemeiată constatarea instanței de fond că potrivit raportului de evaluare a condamnatului se constată că Bogatîi Valentin a realizat programele de executare a pedepsei, se caracterizează pozitiv, însă autorul demersului nu a motivat obiectiv acest demers, în vederea convingerii instanței că numitul Bogatîi Valentin urmează a beneficia de înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă, cu atât mai mult potrivit certificatului cu privire la existența prejudiciului cauzat prin infracțiune și achitările efectuate pentru recuperarea acestuia din 08.10.2024, condamnatul are de achitat prejudicii faţă de victimele infracțiunii.

Totodată este obiectiv faptul notat de judecătorul de instrucție că chiar dacă condamnatul Bogatîi Valentin a executat mai mult din termenul indicat la prevederile art.92 alin.(3/1) Cod penal, fiind apreciate circumstanțele şi împrejurările comiterii faptelor, motivele şi scopul urmărit de către condamnat în corelație cu comportamentul acestuia pe parcursul executării pedepsei, atitudinea lui faţă de faptele comise şi pedeapsă, perioada real executată, instanţa de judecată just a concluzionat referitor la faptul, că liberarea condamnatului de la executarea pedepsei penale cu închisoarea stabilite de instanţa de judecată prin înlocuirea cu altă pedeapsă mai blândă în prezent nu este posibilă, or circumstanţele constatate denotă că, în cazul dat înlocuirea părţii neexecutate a pedepsei cu o pedeapsă mai blândă este contrară scopului pedepsei penale, la moment nefiind posibilă reintegrarea condamnatului în societate, deoarece acest lucru nu va contribui la restabilirea echităţii sociale, corectarea condamnatului şi prevenirea comiterii de către acesta a unor noi infracţiuni.

Colegiul penal consideră că instanța de fond judicios a conchis că condamnatul Bogatîi Valentin nu poate beneficia de aplicarea prevederilor art.92 Cod penal.

Relevant soluției emise sunt și prevederile art.171 alin.(1) al Codului de executare, conform cărui principalele mijloace de corijare a condamnatului sânt: modul şi condițiile de executare a pedepsei, munca social-utilă, munca educativă, instruirea profesională, învățământul general, influența exercitată de societate. (2) Mijloacele de corijare se aplică ţinându-se cont de categoria infracțiunii, de

personalitatea şi comportamentul condamnatului, conform unui program individual şi continuu.

Instanța de recurs în respingerea recursurilor înaintate la caz reține și faptul că, înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă este un drept şi o rezervă în atitudine a instanţei şi nu ca o obligaţie, or, înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă, conform art.92 Cod penal, se aplică doar cu condiţia că instanţa de judecată va considera posibilă corectarea condamnatului fără executarea deplină a pedepsei cu închisoarea aplicate persoanei prin sentinţa de condamnare, concluzii care urmează a fi trase în baza studierii depline şi obiective a datelor referitoare la persoana condamnatului, la comportamentul lui pe tot parcursul perioadei de executare a pedepsei cu închisoarea şi altele.

Drept urmare, Colegiul conchide că în cazul din speță, recurenții, nu au argumentat că, ar fi intervenit împrejurări noi, altele decât cele reținute de către instanța de fond, care ar fi determinative pentru acceptarea demersului, fiind o expunere selectivă a circumstanțelor ce îl caracterizează pe condamnat din punct de vedere satisfăcător/pozitiv, în rest argumentele invocate au fost cercetate și motivate la emiterea soluției pe caz, motiv pentru care Colegiul penal conchide lipsa temeiurilor de a desființa încheierea recurată, or aceasta fiind emisă în conformitate cu prevederile legii și în baza aspectelor de fapt a speței.

În conformitate cu art. 449 alin.(1) pct.1) lit.a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Respinge ca nefondate recursurile directorului Penitenciarului nr.17 Rezina, Veaceslav Dascal, a condamnatului Bogatîi Valentin și a avocatului Ion Șova în interesul condamnatului Bogatîi Valentin împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Rezina din 16 ianuarie 2025, prin care a fost respins ca neîntemeiat demersul administrației Penitenciarului nr.17 Rezina, cu privire la înlocuirea în privința condamnatului Bogatîi Valentin a părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă în temeiul art.92 Cod penal, cu menținerea fără modificări a încheierii în cauză.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător: Ghenadie Liulca

Judecătorii: Ludmila Iarmaliuc

Aurelia Andronache